

Podmínky výuky ve školách, učitelé

Přibližně tři čtvrtiny českých žáků mají ve škole školní knihovnu. Tyto knihovny nejsou žáky příliš často navštěvované. Tři čtvrtiny žáků mají ve třídě zřízenou třídní knihovnu, denně ji využívá necelá polovina žáků. Počet třídních knihoven od posledního cyklu výrazně vzrostl. Elektronické knihy má k dispozici pouze malá část žáků.

V České republice kladou školy velmi nízký důraz na studijní úspěch žáků. Na rozdíl od jiných zemí nedosahují ve školách s vyšším důrazem na studijní úspěch žáci lepších výsledků.

Účast českých učitelů na seminářích či workshopech zaměřených na další vzdělávání v oblasti čtení je podprůměrná. Pouze 12 % českých žáků má učitele, kteří na nich během posledních dvou let strávili 16 hodin nebo více.

V České republice je velmi nízká spokojenost učitelů s jejich povoláním, v mezinárodním srovnání má ČR druhý nejmenší podíl žáků vyučovaných velmi spokojenými učiteli.

Výuka ve třídě

V České republice má velmi dobré počáteční čtenářské dovednosti při nástupu do školy necelá čtvrtina žáků. I žáci s nízkou úrovní počátečních dovedností však dosáhli ve 4. ročníku poměrně dobrého výsledku. Jisté rezervy lze spatřovat v rozvoji čtenářské gramotnosti nadaných žáků, kteří do školy přicházejí vybaveni základy čtení a psaní.

V českém kurikulu nejsou konkrétně zakotveny některé čtenářské dovednosti testované v šetření PIRLS, především dovednosti z oblasti interpretace a posuzování textu. Jedná se například o porovnávání informací uvnitř textu i napříč různými texty nebo o určování postoje či záměru autora. V těchto dovednostech dosahují čeští žáci horších výsledků.

Učitelé v hodinách čtení nejčastěji požadují od žáků čtení nahlas a věnují se rozšiřování jejich slovní zásoby. Méně často žákům v hodinách předčítají a názorně předvádějí techniky čtení.

Z čtenářských dovedností učitelé v hodinách čtení nejčastěji rozvíjejí vyhledávání informací, určení hlavních myšlenek textu a vysvětlení přečteného textu. Tyto činnosti vykonávají téměř všichni čeští učitelé se svými žáky alespoň jednou za týden. Naopak nejméně často s žáky procvičují popis stylu či uspořádání textu nebo určují postoj či záměr autora.

Počítač má v hodinách čtení k dispozici necelá třetina žáků a slouží nejčastěji k vyhledávání informací. Čeští učitelé s žáky téměř vůbec nečtou elektronické texty, ani je neučí strategiím čtení elektronických textů či kritickému přístupu při čtení na internetu. Ve všech sledovaných aktivitách souvisejících se čtením elektronických textů na počítači se Česká republika nachází pod mezinárodním průměrem.

Postoje žáků ke čtení, čtení v rodině

Česká republika patří k zemím s podprůměrnou oblibou čtení. Nižší míra obliby čtení byla zaznamenána pouze u žáků ze skandinávských zemí a z Belgie. V České republice dosáhli žáci, kteří nemají rádi čtení a ve volném čase si nečtou, výrazně horších výsledků než ti, kteří mají rádi čtení a ve volném čase si alespoň občas čtou. Míra oblíbenosti čtení u žáků pozitivně koreluje s oblibou čtení u jejich rodičů.

Frekvence předčítání knih dětem v předškolním věku je v ČR nadprůměrná. Žáci, jejichž rodiče uváděli častější frekvenci předčítání, dosahují ve všech zemích významně lepších výsledků než žáci, jimž rodiče předčítali pouze někdy.